

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 5 lutego 2025 r.

Pozycja 12

WYROK

z dnia 29 stycznia 2025 r.

Sygn. akt SK 47/22

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych – przewodniczący
Bogdan Świączkowski – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski
Jarosław Wyrembak
Andrzej Zielonacki,

po rozpoznaniu w trybie art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 stycznia 2025 r., skargi konstytucyjnej spółki [...] sp. z o.o. [...] o zbadanie zgodności:

art. 398² § 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.):

- a) „w zakresie, w jakim uznaje za niedopuszczalne złożenie skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy”,
- b) alternatywnie „rozumiane[go] w ten sposób, że za niedopuszczalne uznaje się złożenie skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących istnienia zobowiązania w zakresie czynszu najmu lub dzierżawy, ustalenia lub ukształtowania stosunku prawnego (jeżeli jego przedmiotem ma być czynsz) oraz dotyczących spraw o zwrot nadpłaconego czynszu najmu lub dzierżawy, w tym w sprawach roszczeń wywodzonych z art. 700 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny”

– z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji,

o r z e k a:

Art. 398² § 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 16 lutego 2022 r. spółka [...] sp. z o.o. [...] (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocników z wyboru, wskazała, że art. 398² § 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2024 r. poz. 1568; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim uznaje za niedopuszczalne złożenie skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

Alternatywnie skarżąca wniosła o poddanie kontroli art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., rozumianego w ten sposób, że za niedopuszczalne uznaje się złożenie skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących istnienia zobowiązania w zakresie czynszu najmu lub dzierżawy, ustalenia lub ukształtowania stosunku prawnego (jeżeli jego przedmiotem ma być czynsz) oraz dotyczących spraw o zwrot nadpłaconego czynszu najmu lub dzierżawy, w tym w sprawach rozstrzygnięć wywodzonych z art. 700 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.; dalej: k.c.), z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

1.1. Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego:

Wyrokiem Sądu Okręgowego z 2018 r. zasądzono od skarżącej (jako pozwanej) na rzecz powoda kwotę tytułem zwrotu nadpłaconej części czynszu dzierżawnego oraz oddalono powództwo w pozostałym zakresie i orzeczono o kosztach postępowania. Od tego wyroku skarżąca wniosła apelację.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 2019 r. zmienił zaskarżone orzeczenie przez obniżenie kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z 17 września 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną skarżącej jako niedopuszczalną oraz orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu wyjaśniono, że zgodnie z „art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna m.in. w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy”. Orzeczenie to wskazano w skardze konstytucyjnej jako ostateczne rozstrzygnięcie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

1.2. Uzasadniając zarzut niekonstytucyjności zakwestionowanej normy, skarżąca podniosła, że „w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przysługującego Skarżącej prawa do rozpoznania sprawy przez sąd, wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji poprzez wprowadzenie wyjątku od reguły ogólnej przewidującej dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym. Wyjątek ten został wprowadzony w sposób naruszający zasadę równości wywodzoną z art. 32 ust. 1 Konstytucji, zasadę równej ochrony własności i innych praw mają-

kowych wywodzoną z art. 64 ust. 2 Konstytucji oraz zasadę proporcjonalności wywodzoną z art. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji”.

Uzasadniając wniosek alternatywny skargi konstytucyjnej, skarżąca zakwestionowała konstytucyjność rozszerzającej interpretacji art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. i objęcie zakresem jego zastosowania spraw, „(...) których przedmiotem jest ocena zasadności zmniejszenia czynszu, np. w oparciu o art. 700 k.c.”. Skarżąca wskazała na orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika taki szeroki sposób rozumienia art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. Stwierdziła, że – w przypadku wniosku alternatywnego – podtrzymuje swoją argumentację zawartą w uzasadnieniu wniosku podstawowego, dodając, że „(...) istnienie takiej normy narusza art. 2 Konstytucji również z tego względu, że, pozostawiając zbyt duży margines interpretacyjny w zakresie art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., ustawodawca narusza również zasadę określoności przepisów prawa oraz zasadę zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa. Zaskarżany przepis z uwagi na jego bardzo szeroką wykładnię prowadzi do nieprzewidywalności skutków prawnych oraz nadmiernej swobody sądów stosujących prawo przy ustalaniu zakresu jego normowania”.

2. Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 26 maja 2022 r. (sygn. Ts 31/22) nadał przedmiotowej skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

3. W piśmie z 25 lipca 2022 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że postanowił nie przystępować do postępowania w niniejszej sprawie.

4. W piśmie z 6 czerwca 2023 r. Prokurator Generalny (dalej: Prokurator) zajął stanowisko, że postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Prokurator stwierdził, że art. 45 ust. 1 Konstytucji – wyrażający prawo do sądu – nie jest adekwatnym wzorcem kontroli w przedstawionej sprawie. Wskazał, że skarżąca kwestionuje regulację art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim regulacja ta ogranicza przysługujące jej konstytucyjne prawo do sądu – w aspekcie prawa dostępu do Sądu Najwyższego. Przypomniał, przywołując orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, że konstytucyjne prawo do sądu nie obejmuje swoimi gwarancjami dostępu do Sądu Najwyższego w procedurze skargi kasacyjnej. Wobec konieczności umorzenia niniejszego postępowania w zakresie art. 45 ust. 1 Konstytucji, postępowanie to podlega umorzeniu także wobec pozostałych – związkowych wzorców kontroli, tj. art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji, które miały za zadanie dopełnić, z punktu widzenia wyrażanych przez nie norm, zasadniczy zarzut pozbawienia skarżącej prawa dostępu do Sądu Najwyższego.

5. Sejm w piśmie z 7 lipca 2023 r. wniósł o „stwierdzenie, [że] art. 398² § 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (...), w zakresie w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 64 ust. 2 Konstytucji”.

Ponadto wniósł o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

W uzasadnieniu stanowiska Sejmu wskazano, że ograniczenie dostępności skargi kasacyjnej w sprawach o znikomej wadze z punktu widzenia interesu publicznego, niemających charakteru precedensowego lub niesłużących ujednoczeniu orzecznictwa oraz wykładni prawa nie narusza *per se* istoty konstytucyjnego prawa do sądu. Nie przyczyniło się też do pozbawienia skarżącej prawa do dwuinstancyjnego postępowania. Sejm wniósł zatem o stwierdzenie, że 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi

kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Sejm nie podzielił stanowiska skarżącej, że kwestionowany zakres art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skutkuje zróżnicowaniem ochrony majątkowych praw podobnych w sposób naruszający art. 64 ust. 2 Konstytucji. Powołał się na orzecznictwo Trybunału, z którego wynika, że skarga kasacyjna nie stanowi środka bezpośredniej ochrony praw majątkowych i nie jest koniecznym składnikiem prawa do sądu oraz że dopuszczalne i zgodne z art. 64 ust. 2 Konstytucji jest zróżnicowanie w zakresie dostępności do skargi kasacyjnej dotyczące ochrony tych samych praw według kryterium majątkowego.

Uwzględniając powyższe, Sejm wniósł o uznanie, że art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. nie narusza prawa do sądu wskutek nieuzasadnionego zróżnicowania ochrony należących do tej samej kategorii praw majątkowych i – w konsekwencji – jest zgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Uzasadniając stanowisko o umorzenie postępowania w odniesieniu do zarzutu wniosku głównego skargi w zakresie, w jakim jako wzorzec związkowy powołany został art. 2 Konstytucji, Sejm wskazał, że Trybunał wyraźnie wyartykułował zasadę, iż podstawą skargi konstytucyjnej mogą być tylko postanowienia Konstytucji statuujące wolności podmiotowe, tymczasem art. 2 Konstytucji jest normą o charakterze ogólnym, artykułującą zasady ustrojowe i skierowane do ustawodawcy a nie do obywatela. Z tego względu wniósł o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

W ocenie Sejmu, argumenty skarżącej uzasadniające zarzut naruszenia art. 32 ust. 1 Konstytucji oparte są na niedookreślonych postulatach lub błędnych twierdzeniach. W związku z powyższym, z uwagi na brak dostatecznego uzasadnienia, Sejm wniósł o umorzenie postępowania w zakresie zarzutu niezgodności art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Sejm uznał, że w zakresie wniosku alternatywnego ujętego w *petitum* skargi pod lit. b, zarzuty skarżącej wykluczają się wzajemnie. Wskazał, że jeżeli „wykładnia przepisu nie budzi rozbieżności w praktyce jego stosowania, nie może być on jednocześnie sformułowany wadliwie, niedookreślony, chyba, że przemawiają za tym dodatkowe argumenty, których w skardze brak. Jeśli natomiast ustawodawca sformułowałby przepis w sposób wadliwy, niedookreślony, należałoby wskazać, że przy użyciu powszechnie przyjętych technik wykładni ustalenie jego znaczenia nie jest możliwe lub jest wysoce utrudnione, czego skarżąca również nie uczyniła”. W związku z tym Sejm wniósł o umorzenie postępowania w zakresie wniosku alternatywnego w całości ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Sejm zwrócił uwagę, że w analizowanym stanie faktycznym podstawę rozstrzygnięcia stanowił przepis dotyczący czynszu należnego ze stosunku dzierżawy, dlatego w zakresie, w jakim zaskarżony art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. dotyczy czynszu najmu, Sejm wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

II

Zgodnie z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), Trybunał może rozpoznać skargę konstytucyjną na posiedzeniu niejawnym, jeżeli pisemne stanowiska wszystkich uczestników postępowania oraz pozostałe dowody zgromadzone w sprawie stanowią wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Trybunał uznał, że w niniejszej sprawie przesłanka ta została spełniona.

III

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przedmiot i wzorce kontroli.

1.1. Przedmiotem kontroli skarżąca uczyniła art. 398² § 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2024 r. poz. 1568; dalej: k.p.c. lub kodeks postępowania cywilnego), który od początku obowiązywania stanowił, że: „[s]karga kasacyjna jest niedopuszczalna także w sprawach (...) o rozwód, o separację, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania”. Do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał przepis nie uległ zmianie.

1.2. Podstawowym wzorcem kontroli skarżąca uczyniła art. 45 ust. 1 Konstytucji (prawo do sądu). Pozostałe wzorce wskazała jako związkowe, tj. art. 2 Konstytucji (zasada demokratycznego państwa prawnego), art. 31 ust. 3 Konstytucji (zasada proporcjonalności) i art. 32 ust. 1 Konstytucji (zasada równości) oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji (prawo do własności, innych praw majątkowych, prawo dziedziczenia).

Skarżąca wskazała, że niezgodność kwestionowanego przepisu z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji występuje w zakresie, w jakim uznaje on za niedopuszczalne złożenie skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy. Alternatywnie – w zakresie, w jakim utrwalił się sposób rozumienia powyższego przepisu, zgodnie z którym za niedopuszczalne uznaje się złożenie skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących istnienia zobowiązania w zakresie czynszu najmu lub dzierżawy, ustalenia lub ukształtowania stosunku prawnego (jeżeli jego przedmiotem ma być czynsz) oraz dotyczących spraw o zwrot nadpłaconego czynszu najmu lub dzierżawy, w tym w sprawach roszczeń wywodzonych z art. 700 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.; dalej: k.c. lub kodeks cywilny).

Skarżąca, analizując relacje pomiędzy naruszonym – w jej ocenie – przez kwestionowaną normę prawem do sądu a wskazanymi związkowo zasadami równości, proporcjonalności oraz równej ochrony praw majątkowych, stwierdziła, „że kryterium zastosowane przez ustawodawcę przy formułowaniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym w ramach wyjątku od ogólnej normy wynikającej z art. 398¹ § 1 k.p.c. to właśnie strony umów najmu i dzierżawy pozbawione są możliwości złożenia skargi kasacyjnej w zakresie dochodzonych roszczeń związanych z wysokością czynszu, nie znajduje odpowiedniego uzasadnienia na gruncie konstytucyjnym i tym samym stanowi naruszenie konstytucyjnego prawa do sądu w związku z konstytucyjnymi zasadami równości oraz proporcjonalności”. W ocenie skarżącej, spraw dotyczących czynszu najmu lub dzierżawy nie można z góry zakwalifikować jako spraw błahych, co uzasadniać może ich wyłączenie poza nawias spraw, w których przysługuje skarga kasacyjna. W przekonaniu skarżącej, „ustawodawca w zakresie zaskarżanego przepisu narusza zasadę równości wobec prawa, ponieważ roszczenia o czynsz najmu lub dzierżawy nie stanowią roszczeń o innym charakterze niż np. roszczenia z umowy leasingu (są to również roszczenia o charakterze okresowym, związane z wynagrodzeniem za korzystanie z rzeczy). Co więcej złożoność roszczeń o czynsz najmu i dzierżawy nie jest wcale mniejsza niż roszczeń o wynagrodzenie za dzieło, roszczeń o cenę sprzedaży itp. Stąd negatywne wyróżnienie umów najmu i dzierżawy nie znajduje po prostu żadnego uzasadnienia”.

W zakresie dotyczącym naruszenia zasady proporcjonalności – przy ograniczaniu przez ustawodawcę prawa do sądu – skarżąca wskazała, że w przypadku zakwestionowanej normy brak jest możliwości przeprowadzenia tzw. testu proporcjonalności, ponieważ ustawa-

dawca nie zdefiniował celu, w jakim ograniczył prawo do sądu. Jednocześnie skarżąca wskazała, że "[t]eoretycznie celem, jaki mógł przyświecać ustawodawcy, mogła być chęć usprawnienia postępowania przed Sądem Najwyższym (...). Jednak (...) dążenie ustawodawcy do usprawnienia funkcjonowania Sądu Najwyższego poprzez pozbawienie stron umów najmu oraz dzierżawy możliwości wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy jest środkiem nieproporcjonalnym do zamierzonego celu. O ile rzeczywiście konieczne wydaje się w tym zakresie istnienie ograniczeni[a] kwotowego tak, aby Sąd Najwyższy nie był zalewany sprawami błahymi (w rozumieniu ustawodawcy), to negatywne wyszczególnienie jednej kategorii umów wydaje się znacznie wykraczać poza taką konieczność".

W odniesieniu do naruszenia zasady równej ochrony praw majątkowych, przy ograniczaniu przez ustawodawcę prawa do sądu skarżąca podniosła, że „(...) prawo majątkowe, jakim jest prawo do uzyskania zapłaty w zamian za korzystanie z rzeczy (*notabene* ściśle powiązane z prawem własności), jest przez ustawodawcę chronione w różny sposób w zależności od stosunku zobowiązaniowego, jaki legł u podstaw ww. prawa majątkowego. Przy tym cechy przedmiotowo istotne – z punktu widzenia stopnia ochrony – zarówno dla stosunku zobowiązaniowego najmu i dzierżawy, jak i np. dla umowy leasingu są identyczne. Nie sposób doszukać się pomiędzy tymi stosunkami zobowiązanymi na tyle istotnych różnic, że należałoby tym kategoriom umów i wynikającym z nich prawom majątkowym względnym przyznawać inny poziom ochrony w zakresie kształtowania prawa do sądu. (...) pozbawienie podmiotów umów najmu i dzierżawy możliwości złożenia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz z tych umów jest nieproporcjonalne oraz dyskryminujące dla tych podmiotów, a co za tym idzie stanowi naruszenie konstytucyjnego prawa do sądu oraz złamanie konstytucyjnej zasady proporcjonalności oraz równości”.

2. Analiza formalna.

2.1. Wykorzystanie skargi konstytucyjnej jako instrumentu ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki uzależnione jest od spełnienia przesłanek określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, „[k]ażdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”. Ustawodawca wprowadził wymaganie istnienia bezpośredniego związku między treścią wskazanych w skardze konstytucyjnej norm i naruszeniem przysługujących skarżącemu konstytucyjnych wolności lub praw.

Trybunał związany jest zakresem zaskarżenia sformułowanym w piśmie procesowym inicjującym postępowanie (art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK). Konieczność uzasadnienia zarzutu naruszenia prawa lub wolności związana jest z domniemaniem konstytucyjności norm prawnych oraz z zasadą skargowości. Ze względu na domniemanie, że badane normy są z założenia zgodne z Konstytucją, ciężar dowodu spoczywa na podmiocie inicjującym postępowanie. Dopóki nie powoła on konkretnych i przekonujących argumentów prawnych na rzecz swojej tezy, dopóty Trybunał uznawać będzie kontrolowane przepisy za konstytucyjne. W przeciwnym razie naruszeniu uległaby zasada skargowości postępowania przed Trybunałem, który przekształciłby się w organ orzekający z inicjatywy własnej (por. wyrok z 14 lutego 2012 r., sygn. P 20/10, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 15 i powołane tam wcześniejsze orzeczenia).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną kontrola konstytucyjności przepisów ustawy może odbywać się na podstawie postanowień konstytucyjnych statuujących wolności lub prawa podmiotowe, a zatem postanowień będących podstawą normy prawnej adresowanej do obywatela, kształtującej jego sytuację prawną i dającej mu możliwość wyboru zachowania (por. wyrok z 13 stycznia 2004 r., sygn. SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2). Właściwego wzorca kontroli w postępowaniu skargowym nie mogą stanowić natomiast normy ogólne, określające zasady ustrojowe i normy adresowane do ustawodawcy, narzucające mu pewien sposób regulowania dziedzin życia (zob. wyroki z: 10 maja 2005 r., sygn. SK 40/02, OTK ZU nr 5/A/2005, poz. 48; 17 listopada 2010 r., sygn. SK 23/07, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 103).

Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna powinna zawierać: określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją (pkt 1); wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone (pkt 2); uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 3). Prawidłowe wykonanie przez skarżącego obowiązku przedstawienia, jakie konstytucyjne prawa lub wolności (i w jaki sposób) zostały naruszone przez przepisy stanowiące przedmiot wnoszonej skargi konstytucyjnej, polegać musi nie tylko na wskazaniu (numerycznym) postanowień Konstytucji i zasad z nich wyprowadzanych, z którymi – zdaniem skarżącego – niezgodne są kwestionowane przepisy, lecz także na przedstawieniu treści prawa lub wolności wywodzonych z tych postanowień, a naruszonych przez normodawcę. Powinna temu towarzyszyć stosowna argumentacja prawna, uprawdopodobniająca stawiane zarzuty. Z powyższego obowiązku nie może zwolnić skarżącego, działający *ex officio*, Trybunał Konstytucyjny. W konsekwencji poprzestanie przez skarżącego na lakonicznym uzasadnieniu zarzutu albo na całkowitym nieuzasadnieniu sformułowanych zarzutów stanowi niewykonanie dyspozycji ustawowej, co skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK. Niedopuszczalne jest bowiem samodzielne precyzowanie przez Trybunał, a tym bardziej uzasadnianie, jedynie ogólnikowo sformułowanych zarzutów niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów (zob. wyrok TK z 28 czerwca 2018 r., sygn. SK 4/17, OTK ZU A/2018, poz. 43 i powołane tam orzecznictwo).

2.2. Podstawy umorzenia postępowania prowadzonego przed Trybunałem ustawodawca uregulował w art. 59 ust. 1 u.o.t.p.TK, który stanowi, że Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania: 1) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej; 2) jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne; 3) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne; 4) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał; 5) w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, w niezakończonych sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów albo grupy senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji. Zgodnie z art. 59 ust. 3 u.o.t.p.TK, Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Trybunał wielokrotnie podkreślał, że kontrolowanie, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wydania wyroku, skutkujących obligatoryjnym umorzeniem postępowania, konieczne jest na każdym etapie postępowania (por. postanowienia z: 21 października 2003 r., sygn. SK 41/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 89; 6 lipca 2004 r., sygn. SK 47/03,

OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 74; 21 marca 2006 r., sygn. SK 58/05, OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 35 i cytowane tam orzecznictwo). Powyższe oznacza, że wydane w sprawie postanowienie Trybunału o nadaniu skardze konstytucyjnej biegu nie wyklucza wydania postanowienia o umorzeniu postępowania na dalszym etapie sprawy. Uwzględniając przedstawione wywoady, Trybunał był zobowiązany – również na obecnym etapie postępowania – zbadać, czy nie zachodzą ujemne przesłanki rozpoznania niniejszej skargi. Przekazanie skargi konstytucyjnej po zakończeniu jej wstępnej kontroli do rozpoznania przez odpowiedni skład Trybunału nie przesądza bowiem ostatecznie o dopuszczalności jej merytorycznego rozpatrzenia (zob. postanowienie z 3 grudnia 2020 r., sygn. SK 27/17, OTK ZU A/2020, poz. 68).

Trybunał, rozpoznając sprawę, nie jest więc związany stanowiskiem zajęтым w zarządzeniu lub postanowieniu rozstrzygającym sprawę w ramach wstępnego rozpoznania. Kontrolując istnienie pozytywnych oraz brak ujemnych przesłanek procesowych, Trybunał Konstytucyjny może także dojść do wniosków odmiennych niż te, które zostały uprzednio wyrażone w postanowieniu wydanym na etapie wstępnego rozpoznania konkretnej skargi konstytucyjnej (zob. postanowienie z 18 grudnia 2019 r., sygn. SK 71/19, OTK ZU A/2020, poz. 2).

2.3. Analizując treść skargi, Trybunał zwrócił uwagę, że skarżąca jako jeden ze wzorców kontroli wskazała zasadę proporcjonalności. Podniosła dwa zarzuty odnoszące się do zaskarżonego art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. Zakwestionowała jego zgodność w zakresie, w jakim czyni niedopuszczalnym wniesienie skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy ze wskazanymi wzorcami kontroli, tj. art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji. Skarżąca wskazała, że zasada proporcjonalności wynika zarówno z art. 2, jak i z art. 31 ust. 3 Konstytucji, niemniej jednak „zgodnie z zasadą dawania pierwszeństwa przepisom o bardziej szczegółowym charakterze – podstawowy wzorzec kontrolny powinno stanowić odpowiednie postanowienie art. 31 ust. 3»” Konstytucji. Skarżąca zarzuciła nieproporcjonalną ingerencję ustawodawcy zwykłego w przysługujące jej prawo do sądu. Nie podważyła przy tym prawa ustawodawcy do ograniczenia dostępu do sądu, w tym przypadku prawa do skargi kasacyjnej, o ile odpowiada to zasadzie proporcjonalności wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Odwołanie się skarżącej do art. 2 Konstytucji ma jedynie charakter pomocniczy, na co wskazała w uzasadnieniu również sama skarżąca, stwierdzając, że „[c]hoć początkowo zasadę proporcjonalności wiązano głównie z ogólną zasadą demokratycznego państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji, obecnie w orzecznictwie TK istnienie w polskim porządku prawnym zasady proporcjonalności łączy się również z art. 31 ust. 3 Konstytucji, zgodnie z którym «Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw»”.

Trybunał zwrócił uwagę, że wyrażona w art. 2 Konstytucji zasada demokratycznego państwa prawnego i wyprowadzane z niej szczegółowe zasady mogą stanowić w postępowaniu wszczętym w wyniku skargi konstytucyjnej jedynie pomocniczy wzorzec kontroli, pod warunkiem jednoczesnego wskazania innej naruszonej normy konstytucyjnej statuującej wolności lub prawa (zob. np. wyrok z 10 lutego 2015 r., sygn. SK 50/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 12). Należy jednak zauważyć, że w sytuacji, gdy szczegółowe przepisy Konstytucji w wyraźny sposób zawierają określone unormowania, wzorcami oceny zgodności regulacji stanowiących przedmiot kontroli powinny być właśnie te przepisy, bez potrzeby odwoływania się do art. 2 Konstytucji. Sytuacja taka występuje w niniejszej sprawie w odniesieniu do zarzutu wniosku głównego skargi wyrażonego w *petitum* w zakresie, w jakim jako wzorzec związkowy wskazany został art. 2 Konstytucji i wywodzona z niego zasada proporcjonalności. W konsekwencji Trybunał postanowił na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK umo-

rzyć postępowanie w części dotyczącej powołanego związkowo art. 2 Konstytucji, ze względu na zbędność wydania wyroku.

2.4. Trybunał uznał, że w ramach zarzutu alternatywnego, skarżąca w istocie podejmuje polemikę z kwalifikacją prawną zastosowaną w jej sprawie przez niższe instancje i w konsekwencji przez SN. Jej twierdzenia nie stanowią argumentów przemawiających za niewłaściwym rozumieniem kwestionowanego przepisu w praktyce, skarżąca nie podała też argumentów uzasadniających zarzut naruszenia zasady przyzwoitej legislacji, w związku z tym Trybunał umorzył postępowanie w zakresie wniosku alternatywnego, na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, ze względu na niedopuszczalność wydania merytorycznego orzeczenia.

2.5. Przedmiotem skargi konstytucyjnej może być wyłącznie przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK). W stanie faktycznym wniesionej skargi podstawę rozstrzygnięcia stanowił zaskarżony art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim dotyczy czynszu należnego ze stosunku dzierżawy. Trybunał stwierdził, że zaskarżony przepis w zakresie, w jakim dotyczy czynszu najmu nie był podstawą ostatecznego orzeczenia o prawach i wolnościach skarżącej w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, a zatem nie może być przedmiotem kontroli Trybunału w niniejszym postępowaniu. Pociąga to za sobą konieczność umorzenia postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Ostatecznie Trybunał uznał, że przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie jest badanie zgodności art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

3. Wzorce kontroli.

3.1. Skarżąca zakwestionowała zaskarżony przepis w zakresie, w jakim czyni niedopuszczalnym wniesienie skargi kasacyjnej w sprawach „o czynsz najmu lub dzierżawy”, ze wskazanymi wzorcami kontroli, tj. „art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji”. Wzorcem kontroli skarżąca uczyniła proporcjonalność ograniczenia konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) w zakresie dopuszczalnym przez normę wynikającą z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Skarżąca nie podważa prawa ustawodawcy do ograniczenia dostępu do sądu, w tym przypadku prawa do skargi kasacyjnej w sprawach „o czynsz najmu lub dzierżawy”, o ile odpowiada to zasadzie proporcjonalności wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W świetle art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do postępowania realizującego wymogi rzetelności i sprawiedliwości nie podlega ograniczeniom innym niż te, które dopuszcza art. 31 ust. 3 Konstytucji. Przepis ten formułuje kumulatywnie ujęte przesłanki dopuszczalności ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych praw i wolności. Są to: ustawowa forma ograniczenia, istnienie w państwie demokratycznym konieczności wprowadzenia ograniczenia, funkcjonalny związek ograniczenia z realizacją wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji wartości (bezpieczeństwo państwa, porządek publiczny, ochrona środowiska, zdrowia i moralności publicznej, wolności i praw innych osób) oraz zakaz naruszania istoty danego prawa lub wolności. Granice ingerencji w konstytucyjne prawa i wolności wyznacza zatem zasada proporcjonalności oraz koncepcja istoty poszczególnych praw i wolności.

Na tym tle Trybunał wywiódł tzw. test proporcjonalności, który wymaga udzielenia odpowiedzi na pytania: 1) czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków; 2) czy jest ona niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest połączona; 3) czy jej efekty pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela (por. wyroki TK z: 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101; 11 lipca 2018 r., sygn. SK 3/17, OTK ZU A/2018, poz. 50).

Zasada proporcjonalności, jak ma to miejsce w przedmiotowej skardze, może odnosić się do wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji prawa do sądu, które z kolei podlega ograniczeniom, o ile są one zgodne z zasadą proporcjonalności (zob. wyroki TK z: 10 lipca 2000 r., sygn. SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143; 2 października 2006 r., sygn. SK 34/06, OTK ZU nr 9/A/2006, poz. 118; 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07).

3.2. Jako wzorzec kontroli skarżąca powołała związkowo także art. 32 ust. 1 Konstytucji i wynikającą z niego zasadę równości.

Konstytucyjna zasada równości polega na równym traktowaniu wszystkich podmiotów (adresatów norm prawnych) charakteryzujących się jednakową cechą wspólną, bez różnicowań dyskryminujących i faworyzujących. Dopuszczalne – a niekiedy konieczne – jest natomiast odmienne traktowanie przez prawo różnych podmiotów, które owej cechy wspólnej nie mają (zob. m.in. wyroki z: 12 kwietnia 2011 r., sygn. SK 62/08, OTK ZU nr 3/A/2011, poz. 22; 4 czerwca 2013 r., sygn. SK 49/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 56).

Podstawą rozstrzygnięcia o zasadzie równości musi być zawsze ustalenie cechy relewantnej, która świadczy o występowaniu podmiotów o tożsamym charakterze. Odmienne potraktowanie przez ustawodawcę podmiotów znajdujących się w podobnych sytuacjach może wskazywać na ewentualne naruszenie zasady równości. Wszelkie odstępstwa od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych muszą znajdować racjonalne uzasadnienie. Muszą mieć:

1) charakter relewantny, tzn. istotny ze względu na cel danych regulacji, z którymi powinny pozostawać w bezpośrednim związku oraz służyć realizacji tego celu;

2) charakter proporcjonalny, a więc waga interesu, któremu ma służyć różnicowanie sytuacji adresatów normy, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych;

3) racjonalny związek z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne potraktowanie podmiotów podobnych.

3.3. Skarżąca wśród wzorców kontroli powołała związkowo również art. 64 ust. 2 Konstytucji. Stosownie do tego przepisu własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Po pierwsze, z przepisu tego wynika norma, zgodnie z którą prawa majątkowe podlegają ochronie prawnej. Na ustawodawcy spoczywa zatem obowiązek pozytywny – ustanowienia przepisów prawa materialnego i procesowego, przyznających ochronę prawom majątkowym oraz obowiązek negatywny – powstrzymania się od tworzenia regulacji, które prawa te mogłyby pozbawić ochrony prawnej lub też ochronę tę ograniczać (zob. wyrok TK z 22 maja 2019 r., sygn. SK 22/16, OTK ZU A/2019, poz. 48). Po drugie, art. 64 ust. 2 Konstytucji zawiera zakaz różnicowania ochrony własności i innych praw majątkowych z uwagi na charakter (cechy) podmiotu danego prawa (zob. wyrok TK z 5 października 2015 r., sygn. SK 39/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 140). Oznacza to, że takie same prawa majątkowe, choćby należące do różnych podmiotów, powinny być jednakowo chronione. Niemniej gwarancja równej ochrony praw majątkowych może obejmować tylko prawa majątkowe, które należą do tej samej kategorii praw podmiotowych. Gwarancja ta nie obejmuje zatem praw należących do różnych kategorii normatywnych (konstrukcyjnych), choćby nawet prawa te były funkcjonalnie do siebie podobne.

Trybunał stoi na stanowisku, że „[g]warancja równej ochrony praw majątkowych nie oznacza równej intensywności ochrony udzielanej poszczególnym kategoriom praw majątkowych, bo owa intensywność determinowana jest treścią i konstrukcyjnym ujęciem tych praw” (wyrok TK z 2 grudnia 2008 r., sygn. K 37/07, OTK ZU nr 10/A/2008, poz. 172; podobnie por. wyrok TK z 13 października 2015 r., sygn. P 3/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 145). Zdaniem Trybunału, „[w]obec tak ujętej istoty konstytucyjnego nakazu zapewnienia ochrony prawnej «równej dla wszystkich» podmiotów danego typu (postaci) prawa podmiotowego nie może ulegać wątpliwości dopuszczalność różnicowania intensyfikacji tejże ochrony w zależności od obiektywnie stwierdzalnych i relewantnych okoliczności o charakterze przedmiotowym (np. różny zakres ochrony własności nieruchomości i ruchomości czy też określonych kategorii zobowiązań, zaliczanych do zobowiązań naturalnych, wzmożony zakres ochrony prawnej dóbr kultury etc.)” – wyrok TK z 28 października 2003 r., sygn. P 3/03 (OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 82).

4. Analiza zgodności.

4.1. Skarżąca zarzuciła w skardze niezgodność art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji w zakresie, w jakim zakwestionowany przepis nie dopuszcza możliwości złożenia skargi kasacyjnej w sprawach „o czynsz najmu lub dzierżawy”. W ocenie skarżącej, tak ujęte wyłączenie jest arbitralne i opiera się na niezrozumiałym doborze stosunków prawnych, w których nie przysługuje skarga kasacyjna.

4.2. Skarga kasacyjna w sprawach cywilnych została uregulowana w dziale Va księgi pierwszej kodeksu postępowania cywilnego (art. 398¹–398²¹ k.p.c.). W obecnym kształcie została ukształtowana zasadniczo ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia i służy inicjowaniu postępowania kontrolnego przed Sądem Najwyższym w odniesieniu do orzeczeń prawomocnych. Taki charakter skargi kasacyjnej wpływa na zakres odniesienia konstytucyjnego standardu prawa do sądu do regulacji postępowania kasacyjnego, na co wskazuje orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego (zob. np. wyroki o sygn. SK 40/07 i sygn. SK 3/17 oraz powołane tam orzecznictwo wcześniejsze).

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego podkreśla się nadzwyczajny i wyjątkowy charakter skargi kasacyjnej. Ustawodawca, kształtując skargę kasacyjną, ograniczył możliwość jej wniesienia do spraw o istotnym znaczeniu prawnym, precedensowych, mających doniosłe znaczenie dla rozwoju prawa lub służących ujednoliceniu orzecznictwa. Skarga kasacyjna jest ściśle związana z funkcją i zadaniami SN i służy kontroli legalności prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie. Z uwagi na ochronę interesu publicznego pewien katalog spraw *ratione valoris* i *ratione materiae* został wykluczony z postępowania kasacyjnego. Wyłączenia te dotyczą także zakwestionowanego przez skarżącą przepisu.

Trybunał uznał, że dodatkowe gwarancje, które ustawodawca ustanawia ponad konstytucyjny standard, nie stanowią *per se* naruszenia prawa do sądu przez to, że zostałyby ograniczone w swoim zastosowaniu tylko do pewnej grupy przypadków. W tym zakresie kontrola nadzwyczajnych środków zaskarżenia musi być zgodna z istotą tych regulacji, tzn. zasadne jest poddanie ich ograniczeniom w zakresie szerszym, niż ma to miejsce w przypadku etapów postępowania realizowanych w ramach gwarantowanej konstytucyjnie dwuinstancyjności (por. wyroki TK o sygn. SK 40/07 i sygn. SK 3/17 oraz postanowienia z: 28 maja 2003 r., sygn. SK 33/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 47; 27 października 2021 r., sygn. SK 6/20, OTK ZU A/2021, poz. 59).

Niedopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie o czynsz najmu lub dzierżawy była przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego. W judykaturze SN ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym pojęcie „sprawy o czynsz najmu lub dzierżawy” w rozumieniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. powinno być interpretowane szeroko i obejmować zarówno sprawy o ustalenie stosunku prawnego lub prawa czy sprawy o ukształtowanie, jeśli przedmiotem ustalenia bądź ukształtowania dokonywanego orzeczeniem sądu ma być czynsz najmu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1998 r., sygn. akt II CKN 587/97, OSNC nr 12/1998, poz. 213). Sprawą o czynsz jest zatem sprawa, która dotyczy obowiązku płacenia czynszu, jego rodzaju, wysokości, sposobu płacenia oraz istnienia zobowiązania z tego tytułu, bez względu na sposób obrony pozwanego, a więc także taka, w której kwestionuje on swoją legitymację bierną czy legitymację czynną powoda, jak również istnienie zobowiązania z tytułu czynszu. Niezależnie więc od tego, na jakiej podstawie prawnej strona dochodzi, a sąd orzeka o podwyższeniu czynszu dzierżawy, jest to sprawa o czynsz dzierżawy w rozumieniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. i skarga kasacyjna w niej nie przysługuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 2 grudnia 2014 r., sygn. akt V CSK 286/14, Lex nr 1598715; z 8 października 2014 r., sygn. akt IV CSK 194/14, Lex nr 1515397; z 2 października 2014 r., sygn. akt IV CSK 71/14, Lex nr 1532842; z 5 grudnia 2013 r., sygn. akt V CSK 25/13, Lex nr 1415512; z 3 lutego 2012 r., sygn. akt I CZ 4/12, Lex nr 1119476; z 10 lutego 2011 r., sygn. akt IV CZ 124/10, Lex nr 785544; 30 grudnia 2021 r., sygn. akt II CSK 401/21, Lex nr 3314918; 6 listopada 2024 r., sygn. akt III CZ 145/24, Lex nr 3777631).

Trybunał zwrócił uwagę, że decyzja ustawodawcy o wprowadzeniu dodatkowej procedury ponad minimalny standard dwuinstancyjnego postępowania, gwarantowany przez art. 176 ust. 1 Konstytucji, powoduje, iż taka procedura, sama w sobie nieobligatoryjna z perspektywy konstytucyjnej, może być przedmiotem oceny konstytucyjnej (por. wyrok o sygn. SK 40/07), z punktu widzenia innych kryteriów i wzorców konstytucyjnych.

Ustawodawca nie wskazał *expressis verbis* przyczyn, z których wynika wyłączenie w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz najmu lub dzierżawy.

Skarżąca stwierdziła, że przedmiotowa sprawa zarówno *ratione valoris*, jak i *ratione materiae* należy do spraw, w ramach których „mogą być dochodzone roszczenia wielomilionowe powstałe w niezwykle złożonych stanach prawnych i faktycznych, o doniosłych konsekwencjach dla praktyki obrotu gospodarczego” (skarga, s. 14). Znaczna wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) jako taka może stanowić o doniosłych konsekwencjach dla obrotu gospodarczego, nie oznacza to jednak, że nadaje jej to walor doniosłego znaczenia prawnego.

W wypowiedziach dotyczących kasacji, która obowiązywała przed wprowadzeniem do porządku prawnego skargi kasacyjnej, Trybunał Konstytucyjny również podkreślał, że dwuinstancyjność postępowania sądowego jest minimalnym standardem konstytucyjnym. Wskazywał, że wprowadzenie kasacji do polskiego porządku prawnego wykracza ponad ten standard. Dlatego też inaczej należy odnieść się do sposobu jej ukształtowania. Trybunał podkreślał również, że na podstawie polskiej Konstytucji nie można wywodzić prawa do kasacji jako prawa do rozpoznania sprawy przez kolejną – trzecią instancję. Nie oznacza to jednak, że wprowadzając postępowanie kasacyjne, jako wykraczające poza gwarancje z art. 176 ust. 1 Konstytucji, ustawodawca dysponuje swobodą decyzji ukształtowania tej instytucji. W tym zakresie obowiązany jest kierować się poszanowaniem innych przepisów Konstytucji, w tym w szczególności standardami rzetelnego procesu, składającymi się na prawo do sądu (zob. np. wyrok o sygn. SK 3/17 i przywołane tam orzecznictwo). Przed reformą z 2004 r., w judykaturze i w doktrynie również dostrzegano szczególny charakter kasacji. Z uwagi na ochronę interesu publicznego pewien katalog spraw *ratione valoris* i *ratione materiae* został wykluczony z postępowania kasacyjnego (zob. art. 393 k.p.c. w brzmieniu z 1996 r. oraz art. 392¹ w brzmieniu z 2000 r.). Wyłączenia te zostały utrzymane w obecnych regulacjach dotyczących skargi kasacyjnej, m.in. w art. 398² k.p.c. (zob. wyroki TK z: 12 czerwca

2002 r., sygn. P 13/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 42; 6 października 2004 r., sygn. SK 23/02, OTK ZU nr 9/A/2004, poz. 89; postanowienie SN z 4 listopada 1999 r., sygn. akt I CKN 163/98, OSNC nr 5/2000, poz. 90).

Skarżąca zwróciła uwagę, że do Trybunału kierowane były już skargi konstytucyjne wskazujące na niezgodność art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. z Konstytucją, którym Trybunał odmówił nadania dalszego biegu, z uwagi na to, że ostateczne rozstrzygnięcia w sprawach nie opierały się na art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. Nie oznacza to jednak, że Trybunał nie wypowiedział się w przedmiocie możliwości oceny regulacji art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. z perspektywy art. 45 ust. 1 Konstytucji. W postanowieniu z 23 października 2007 r., sygn. Ts 254/06 (OTK ZU nr 5/B/2007, poz. 228), Trybunał stwierdził, że „(...) Konstytucja nie przyznaje skarżącemu ani żadnej innej osobie prawa dostępu do Sądu Najwyższego. (...) Ustrojodawca w sposób jednoznaczny wskazał, że gwarancją prawa do sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji, jest wyrażone w art. 78 Konstytucji prawo do zaskarżania orzeczeń. W postępowaniu sądowym prawo to wiąże się ściśle z wyrażoną w art. 176 Konstytucji przedmiotową zasadą dwuinstancyjności postępowania. (...) Reasumując, należy stwierdzić, że prawo dostępu do Sądu Najwyższego nie jest prawem konstytucyjnym i nie może być dochodzone w trybie skargi konstytucyjnej. (...) Podstawą skargi konstytucyjnej nie może być też, sformułowany w skardze konstytucyjnej, zarzut naruszenia zasady równości. Konstytucja pozostawia w gestii ustawodawcy decyzję o wprowadzeniu skargi kasacyjnej oraz daje mu stosunkowo szeroki zakres swobody w jej ukształtowaniu. (...) W ramach tej swobody mieści się określenie zasad dostępu do Sądu Najwyższego w oparciu o kryterium wagi sprawy, którego jednym z elementów jest wartość przedmiotu zaskarżenia”. Podobnie Trybunał wypowiedział się m.in. w postanowieniach z: 9 listopada 2010 r., sygn. Ts 49/10 (OTK ZU nr 1/B/2011, poz. 90); 21 grudnia 2010 r., sygn. Ts 57/09 (OTK ZU nr II/B/2014, poz. 787); 22 czerwca 2016 r., sygn. Ts 54/16 (OTK ZU B/2023, poz. 102).

Kwestionowany zakres art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. uznawany jest powszechnie za odnoszący się do zagadnień prawnych nieskomplikowanych, niebudzących problemów interpretacyjnych czy rozbieżności w zakresie wykładni. Ograniczenie to wynika z konkretnego przepisu ustawy, który znalazł zastosowanie w przedmiotowej sprawie, jednak w istocie jest wynikiową szczególnego charakteru środka zaskarżenia, regulowanego m.in. zaskarżonym zakresem art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że wykluczenia przewidziane w tym przepisie są uzasadnione z punktu widzenia publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej „(...) skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecie, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie” (postanowienie SN z 14 kwietnia 2022 r., sygn. akt I CSK 117/22, Lex nr 3430641; por. też postanowienia SN z 4 listopada 1999 r., sygn. akt I CKN 163/98; 19 marca 2008 r., sygn. akt V CZ 9/08, Lex nr 1422109). Takie rozumienie kwestionowanego zakresu przepisu znajduje jednoznaczne oparcie w orzecznictwie i doktrynie: „Celem regulacji przewidzianej w art. 398² § 2 k.p.c. było ograniczenie możliwości wnoszenia skarg kasacyjnych w prostych co do zasady pod względem prawnym sprawach w przepisie tym wymienionych. Sprawą o czynsz dzierżawy będzie więc sprawa, której przedmiotem żądania powoda jest należność o tego rodzaju charakterze prawnym, w szczególności obejmującego żądanie jej zapłaty, ustalenia czy ukształtowania” (wyrok SN z 30 czerwca 2017 r., sygn. akt I CSK 643/16, Lex nr 2382438).

Argumentem przemawiającym za zasadnością wyłączenia pewnych kategorii spraw z możliwości wniesienia skargi kasacyjnej jest ujęcie w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. spraw

o świadczenia powtarzające się, w których, ze względu na ich dynamiczny charakter, korekta orzeczeń byłaby zależna od zmian okoliczności faktycznych (zob. T. Zembrzuski, komentarz do art. 398² k.p.c., [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Ryłski, Warszawa 2022, nb. 38). Sąd Najwyższy na tego rodzaju problem, związany z umową najmu, w kontekście odniesienia się do obowiązywania zasady *res iudicata* zwrócił uwagę w uchwale z 12 lipca 2018 r., sygn. akt III CZP 3/18 (OSNC nr 5/2019, poz. 53).

Skarżąca zarzuca ustawodawcy nieproporcjonalną do celu regulacji ingerencję w jej konstytucyjne prawo do sądu. W ocenie skarżącej, przyjęte kryterium przedmiotowe jest sprzeczne zarówno z zasadą proporcjonalności, jak i z konstytucyjną koncepcją nadzoru SN nad orzecznictwem sądów powszechnych. W jej ocenie, nawet hipotetyczne uznanie, że *ratio legis* kwestionowanego zakresu przepisu wynikałaby z dążenia do usprawnienia funkcjonowania SN przez wyłączenie z kasacji spraw drobnych i o charakterze masowym, jak również z uwagi na poszanowanie ładu prawnego i ochronę interesu publicznego, nie uzasadnia nieproporcjonalnej ingerencji ustawodawcy w prawo do sądu.

Odwołując się do wypracowanych w orzecznictwie Trybunału kryteriów, umożliwiających weryfikację potencjalnego naruszenia przez ustawodawcę zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji), należy ustalić, czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych skutków, czy jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest połączona oraz czy jej efekty są proporcjonalne do ciężarów nakładanych na obywatela. Trybunał wskazał na szczególnie publiczny charakter skargi kasacyjnej, służącej wykonywaniu przez SN funkcji kontrolnej legalności orzeczeń sądów powszechnych. *Rationes materiae* niezbędnym było wykluczenie dostępności do skargi kasacyjnej w sprawach o znikomej wadze z punktu widzenia interesu publicznego, niemających charakteru precedensowego lub niesłużących ujednoczeniu orzecznictwa oraz wykładni prawa. Nietrafny jest zarzut zaburzenia konstytucyjnej koncepcji nadzoru sprawowanego przez SN nad orzecznictwem sądów powszechnych, ponieważ skarga kasacyjna jest tylko jednym z kilku instrumentów, które służą temu celowi. Do tej kategorii zalicza się również skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ i n. k.p.c.) czy instytucja zagadnienia prawnego (art. 390 k.p.c.).

Skarga kasacyjna służy interesowi publicznemu, szeroko pojętemu bezpieczeństwu obrotu gospodarczego, ochronie pewności co do prawa oraz budowaniu zaufania uczestników obrotu do państwa i stanowionego przez nie prawa. Umożliwia ona SN podejmowanie spraw trudnych, rozstrzyganie rozbieżności w wykładni prawa dokonywanej przez sądy powszechne czy rozwiązywanie problemów interpretacyjnych. Te wartości mieszczą się w szeroko rozumianej klauzuli generalnej porządku publicznego, wskazanej przez ustrojodawcę w art. 31 ust. 3 Konstytucji, jako jedna z tych wartości, które usprawiedliwiają i czynią proporcjonalnymi ograniczenia wolności człowieka, a jednocześnie nie naruszają istoty tych praw (por. L. Bosek, M. Szydło, komentarz do art. 31 Konstytucji [w:] *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, nb. 99-11). Zaskarżone ograniczenie dostępności skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy nie narusza istoty konstytucyjnego prawa do sądu oraz nie narusza zasady proporcjonalności. Wyłączenie m.in. spraw o czynsz dzierżawy z dostępności do skargi kasacyjnej daje się uzasadnić z uwagi na szczególnie publiczny charakter środka zaskarżenia oraz specyfikę wykluczonych roszczeń, a zatem jest zgodne z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdził, że zaskarżony przepis w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

4.3. Skarżąca zarzuciła niezgodność art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., w zakresie niedopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach „o czynsz najmu lub dzierżawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Wskazała, że „nie kwestionuje możliwości różnicowania przez ustawodawcę dostępu do skargi kasacyjnej wobec podmiotów charakteryzujących się cechami istotnymi, uzasadniającymi ich odmienne traktowanie. (...) zarzuca natomiast, że kryterium zastosowane przez ustawodawcę przy formułowaniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym w ramach wyjątku od ogólnej normy wynikającej z art. 398¹ § 1 k.p.c. to właśnie strony umów najmu i dzierżawy pozbawione są możliwości złożenia skargi kasacyjnej w zakresie dochodzonych roszczeń związanych z wysokością czynszu, nie znajduje odpowiedniego uzasadnienia na gruncie konstytucyjnym i tym samym stanowi naruszenie konstytucyjnego prawa do sądu w związku z konstytucyjnymi zasadami równości oraz proporcjonalności” (s. 12-13 skargi). Stwierdziła, że „ustawodawca w zakresie zaskarżanego przepisu narusza zasadę równości wobec prawa, ponieważ roszczenia o czynsz najmu lub dzierżawy nie stanowią roszczeń o innym charakterze niż np. roszczenia z umowy leasingu (są to również roszczenia o charakterze okresowym, związane z wynagrodzeniem za korzystanie z rzeczy). Co więcej złożoność roszczeń o czynsz najmu i dzierżawy nie jest wcale mniejsza niż roszczeń o wynagrodzenie za dzieło, roszczeń o cenę sprzedaży itp. Stąd negatywne wyróżnienie umów najmu i dzierżawy nie znajduje po prostu żadnego uzasadnienia. Z punktu widzenia zasady równości, stronom umów najmu i dzierżawy nie można przypisać innych cech istotnych z punktu widzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej niż stronom umowy leasingu czy pozostałych umów nazwanych określonych przepisami księgi III Kodeksu cywilnego”. Wskazała, że nie stanowi „żadnego wyróżnienia również ciągły charakter tych dwóch kategorii umów, ponieważ poza najmem i dzierżawą szereg innych umów nazwanych, uregulowanych w obrębie Kodeksu cywilnego, ma charakter ciągły” (s. 16 skargi).

Skarżąca przypomniała, że w księdze III kodeksu cywilnego oraz w obrocie prawnym występują liczne umowy nazwane i nienazwane, których podobieństwo do umów najmu i dzierżawy jest tak dalekie, iż w odniesieniu do stron tych stosunków można mówić o ich przynależności do kategorii posiadającej wspólną istotną cechę lub cechy. W zakresie umów nazwanych skarżąca wymieniła umowę leasingu, upatrując w niej podobieństwa do umów najmu i dzierżawy. Wskazała, że roszczenia z umowy najmu lub dzierżawy i z umowy leasingu mają ten sam charakter – są to roszczenia okresowe, związane z wynagrodzeniem za korzystanie z rzeczy. Skarżąca oparła to twierdzenie na błędnym przekonaniu i kwalifikacji świadczenia z umowy leasingu jako świadczenia okresowego.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego opłata leasingowa jest podzielnym w czasie świadczeniem jednorazowym. Okoliczność, że świadczenie ma być spełniane w umówionych ratach, w powtarzających się okresach nie wystarcza do przypisania mu charakteru świadczenia okresowego. Także zapłata ceny przy sprzedaży na raty jest świadczeniem jednorazowym nie ze względu na typ umowy, ale dlatego, że świadczenie wyczerpuje się po zapłacie konkretnej kwoty, stanowiącej cenę. Podobnie jest ze świadczeniem korzystającego przy umowie leasingu (zob. wyroki SN z: 3 czerwca 2004 r., sygn. akt V CK 447/03, Lex nr 457963; 6 kwietnia 2005 r., sygn. akt III CK 656/04, Lex nr 156996).

W piśmiennictwie również wskazuje się, że „[w]śród wielu różnic między leasingiem w ścisłym tego słowa znaczeniu a najmem i dzierżawą można wskazać na czynsz – należność, jaką uzyskuje najemca lub dzierżawca, oraz na opłatę bądź wynagrodzenie leasingowe uzyskiwane przez finansującego. Są to należności nieporównywalne. Wysokość czynszu najmu zależy bowiem od koniunktury (popytu – podaży) i nie pozostaje w bezpośrednim, ścisłym związku z nakładami, jakie na przedmiot najmu poczynił wynajmujący. Natomiast wynagrodzenie leasingowe za udostępnione dobra inwestycyjne jest tak ustalone, że pozwala finansującemu odzyskać kapitał wydany na nabycie tych dóbr, wraz z zyskiem, w okresie objętym

jedną umową” (J. Broł, *Leasing w praktyce gospodarczej*, [w:] tegoż, *Umowa leasingu*, Warszawa 2010).

Skarżąca podniosła, że z „punktu widzenia zasady równości, stronom umów najmu i dzierżawy nie można przypisać innych cech istotnych z punktu widzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej niż stronom umowy leasingu czy pozostałych umów nazwanych”. Skarżąca nie wskazała w skardze takich cech podmiotowych.

Tymczasem skarżąca, aby skutecznie wykazać naruszenie zasady równości w dostępie do skargi kasacyjnej, zobowiązana była wskazać istotną cechę umożliwiającą zakwalifikowanie stron umów dzierżawy oraz innych wskazanych przez nią podmiotów do wspólnej kategorii i przeprowadzić w tym względzie tzw. test równości. Po pierwsze, Trybunał uznał, że skarżąca nie wskazała podmiotów podobnych z uwagi na konkretną istotną cechę. Po drugie, nawet jeśliby uznać, że z uzasadnienia zarzutów można pośrednio wywieść istnienie dwóch grup podmiotów potraktowanych odmiennie w zakresie dostępu do skargi kasacyjnej, to nie została wskazana żadna istotna cecha uzasadniająca zaliczenia ich do jednej grupy. Po trzecie, skarżąca nie przedstawiła argumentów przemawiających za tym, że w jakikolwiek sposób można wyróżnić istotną cechę uzasadniającą zarzut naruszenia przez ustawodawcę zasady równości wobec prawa w zakresie dostępu do sądu w aspekcie przysługiwania skargi kasacyjnej.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał podkreślał, że konstytucyjna zasada równości oznacza przede wszystkim zakaz nieuzasadnionego różnicowania sytuacji prawnej podmiotów podobnych. Oprócz tego zakłada także różne traktowanie podmiotów różnych, a więc nieposiadających wspólnej cechy istotnej (zob. m.in. wyrok z 11 lipca 2013 r., sygn. SK 16/12, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 75). Biorąc to pod uwagę, jak również uwzględniając okoliczności badanej sprawy i poczynione ustalenia, Trybunał uznał, że art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

4.4. Skarżąca zarzuciła niezgodność art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim odnosi się do spraw „o czynsz najmu lub dzierżawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji, ze względu na nieuzasadnione różnicowanie ochrony prawnej przysługującego skarżącej prawa majątkowego do uzyskania zapłaty w zamian za korzystanie z rzeczy „(...) w zależności od stosunku zobowiązaniowego, jaki legł u podstaw ww. prawa majątkowego” (skarga, s. 20). Skarżąca ponownie odwołała się do porównania praw majątkowych wynikających z umów najmu lub dzierżawy oraz z umowy leasingu.

Kwestionowany zakres regulacji art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. stanowi wykluczenie o charakterze przedmiotowym. W tym zakresie, zgodnie ze stanowiskiem Trybunału, należy ustalić, czy dopuszczalne różnice w zakresie intensywności ochrony dwóch porównywalnych ze sobą praw majątkowych są uzasadnione z uwagi na ich treść i konstrukcję (por. wyrok z 15 maja 2019 r., sygn. SK 31/17, OTK ZU A/2019, poz. 21). Wymaga rozstrzygnięcia, czy roszczenia wynikające ze spraw o czynsz dzierżawy posiadają jakąś istotną wspólną cechę z roszczeniami związanymi z wynagrodzeniem za korzystanie z przedmiotu leasingu. Chodzi tu o cechę na tyle relewantną, że uzasadniałaby ona zakwalifikowanie ww. roszczeń do kategorii takich samych lub podobnych pod względem wspólnej istotnej cechy praw majątkowych. Skarżąca takiej cechy nie wskazała, o czym była już mowa przy okazji analizy zgodności z zasadą równości. Powtarzając powyższe, należy stwierdzić, że świadczenia o czynsz dzierżawy nie mają tego samego charakteru co świadczenia o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w ramach umowy leasingu, a cel, charakter i konstrukcja umowy dzierżawy różni się od umowy leasingu.

Nie można zatem podzielić stanowiska skarżącej, że kwestionowany zakres art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skutkuje różnicowaniem ochrony majątkowych praw podobnych w sposób

naruszający art. 64 ust. 2 Konstytucji. Trybunał wielokrotnie podkreślał, że przedmiotowe zróżnicowanie przez ustawodawcę praw majątkowych z uwagi na poziom ochrony nie jest *per se* niezgodne z zasadą równej ochrony tych praw, ponieważ „równa ochrona” nie oznacza „jednakowej” ochrony. Zróżnicowanie uzasadnione odmiennymi sytuacjami prawnymi, treścią i konstrukcją danego prawa majątkowego, szczególnie w kontekście instytucji ochrony, która jest powiązana przede wszystkim z ochroną interesu publicznego, jak skarga kasacyjna, jest dopuszczalne. Skarga kasacyjna nie stanowi według Trybunału środka bezpośredniej ochrony praw majątkowych i nie jest koniecznym składnikiem prawa do sądu. Co więcej, Trybunał uznał za dopuszczalne i zgodne z art. 64 ust. 2 Konstytucji zróżnicowanie w zakresie dostępności do skargi kasacyjnej dotyczące ochrony tych samych praw według kryterium majątkowego (zob. wyrok TK z 6 października 2004 r., sygn. SK 23/02; por. też wyroki TK z: 22 maja 2019 r., sygn. SK 22/16; 20 maja 2020 r., sygn. P 2/18, OTK ZU A/2020, poz. 18). Do okoliczności uzasadniających zróżnicowanie w zakresie ochrony należy zaliczyć szczególnie charakter skargi kasacyjnej. Skarżąca w zakresie przysługującego jej prawa majątkowego korzystała z takiego samego poziomu ochrony, jak strony umowy leasingu. Zgodnie z konstytucyjnym standardem, miała zapewnione prawo do sądu oraz instancyjną kontrolę orzeczenia wydanego w jej sprawie w pierwszej instancji. Intensywność przysługującej jej ochrony zmienia się dopiero na poziomie instancji kasacyjnej, szczególnego środka zaskarżenia, którego celem jest przede wszystkim ochrona interesu publicznego. W świetle orzecznictwa Trybunału takie okoliczności prawne można uznać za obiektywnie istotne i stanowiące wystarczające uzasadnienie dla zróżnicowania poziomu intensywności ochrony.

Mając powyższe na uwadze, Trybunał stwierdził, że kwestionowany art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. w zakresie, w jakim wyłącza możliwość wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach o czynsz dzierżawy, nie narusza prawa do sądu wskutek nieuzasadnionego zróżnicowania ochrony należących do tej samej kategorii praw majątkowych, co implikuje zgodność kwestionowanego przepisu z art. 45 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji.

W niniejszej sprawie skarżąca nie wskazała dostatecznie przekonujących argumentów, że zróżnicowanie spraw, w których może być wniesiona skarga kasacyjna, wprowadzone przez art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. intencjonalnie lub wynikowo narusza postanowienia art. 32 ust. 1 Konstytucji, a więc prowadzi do nieuzasadnionego i niedopuszczalnego w świetle Konstytucji uprzywilejowania albo dyskryminacji. Tym samym nie została też złamana zasada równej dla wszystkich ochrony praw majątkowych w danej klasie tychże praw, wynikająca z art. 64 ust. 2 Konstytucji.

Z tych wszystkich względów Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.